

**Kanaalpark
Zuid-Willemsvaart
fase I**

Kanaalpark fase I
Gemeente 's-Hertogenbosch

mei 2012

Inhoud

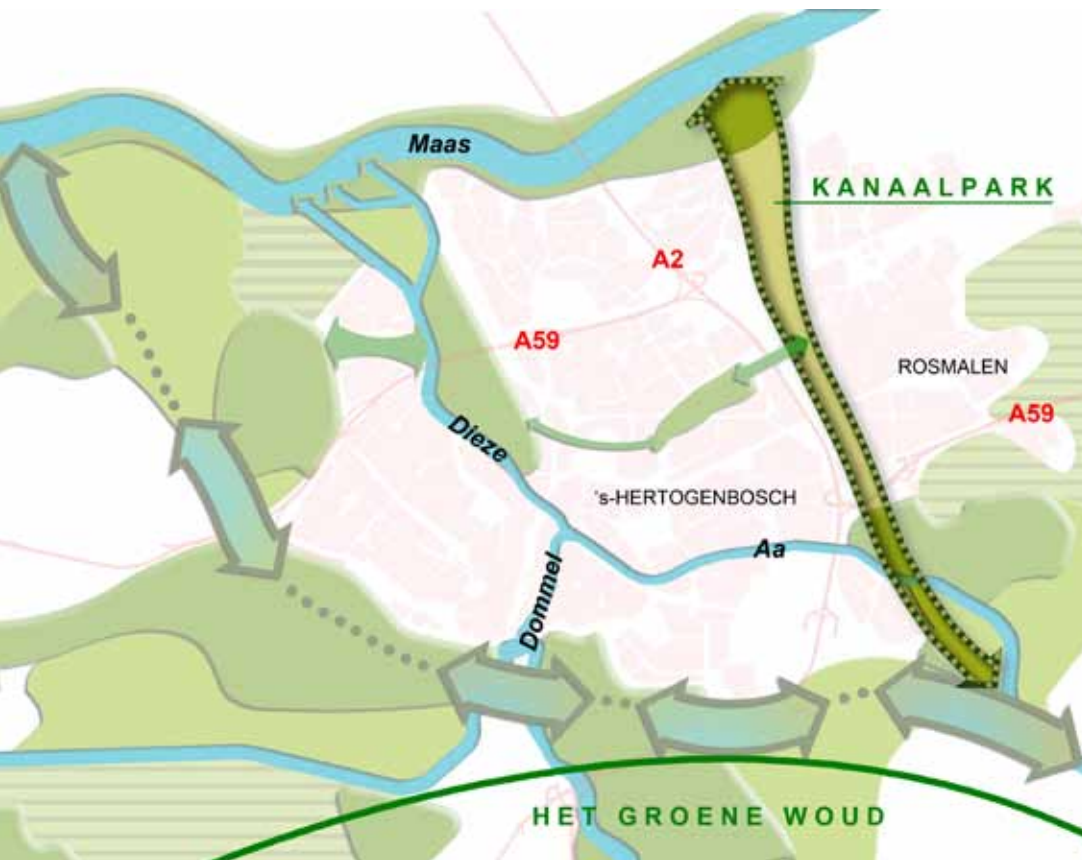
Nieuw natuurpark	4
Bereikbaarheid	6
Nieuwe natuur	8
Drie sferen	12
Dynamisch beekdal van de Aa	12
Landgoederen Heinis en Heer & Beek	18
Rood voor groen	22
Rosmalense Delta	26
Intratuin en proefboerderij	29
Sluiscomplex Empel	34
Stedelijk water	34
Koorwaard	34
Hoe verder?	37

Nieuw natuurpark

De nieuwe Zuid-Willemsvaart komt eraan. Het oudste kanaal van Brabant krijgt een nieuwe route om 's-Hertogenbosch heen. Hiermee blijft het ook in de 21ste eeuw op de kaart staan als belangrijke scheepvaartroute.

Maar hier blijft het niet bij. Er komt een nieuw landschapspark rondom het kanaal. Het Kanaalpark is aantrekkelijk voor dieren en planten, maar ook voor de mensen uit de stad.

Het park sluit aan op bestaande natuurgebieden rondom de stad 's-Hertogenbosch en Rosmalen. Dit is De Groene Delta. Het park is onderdeel van deze regionale robuuste groenstructuur.

De ambitie is om het Kanaalpark volledig te realiseren. Hiervoor is een fasering aangebracht. Fase I ligt aan de oostzijde van het toekomstige kanaal en ligt grotendeels tussen de nieuwe Zuid-Willemsvaart, Rosmalen en de geplande sluiscomplexen in.

In deze eerste fase realiseren we het deel van het Kanaalpark zoals vastgelegd in het Convenant uit 2007, dat is ondertekend door Rijkswaterstaat, de Provincie Noord-Brabant, Waterschap Aa en Maas, gemeente Sint-Michielsgestel en gemeente 's-Hertogenbosch. Dit is het deel van het Kanaalpark dat is opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan Kanaalpark Zuid-Willemsvaart.

In deze fase realiseren we ten minste alle natuur- en landschapdoelen.

Voor mogelijke realisatie van fase 2 zal in het kader van het nieuwe uitvoeringsprogramma De Groene Delta II subsidie aangevraagd worden bij de provincie.

Het Kanaalpark en de nieuwe Zuid-Willemsvaart bieden kansen voor de verrommelende stadsrandzone. Die kansen liggen in aantrekkelijke ontwikkelingsmogelijkheden voor de natuur, waterberging, landschap, recreatie en zelfs kleinschalige bebouwing. Daarbij is het uniek om een natuurgebied zo centraal in de stad te hebben. Groen en ruimte zijn essentieel voor een aantrekkelijk leefklimaat.

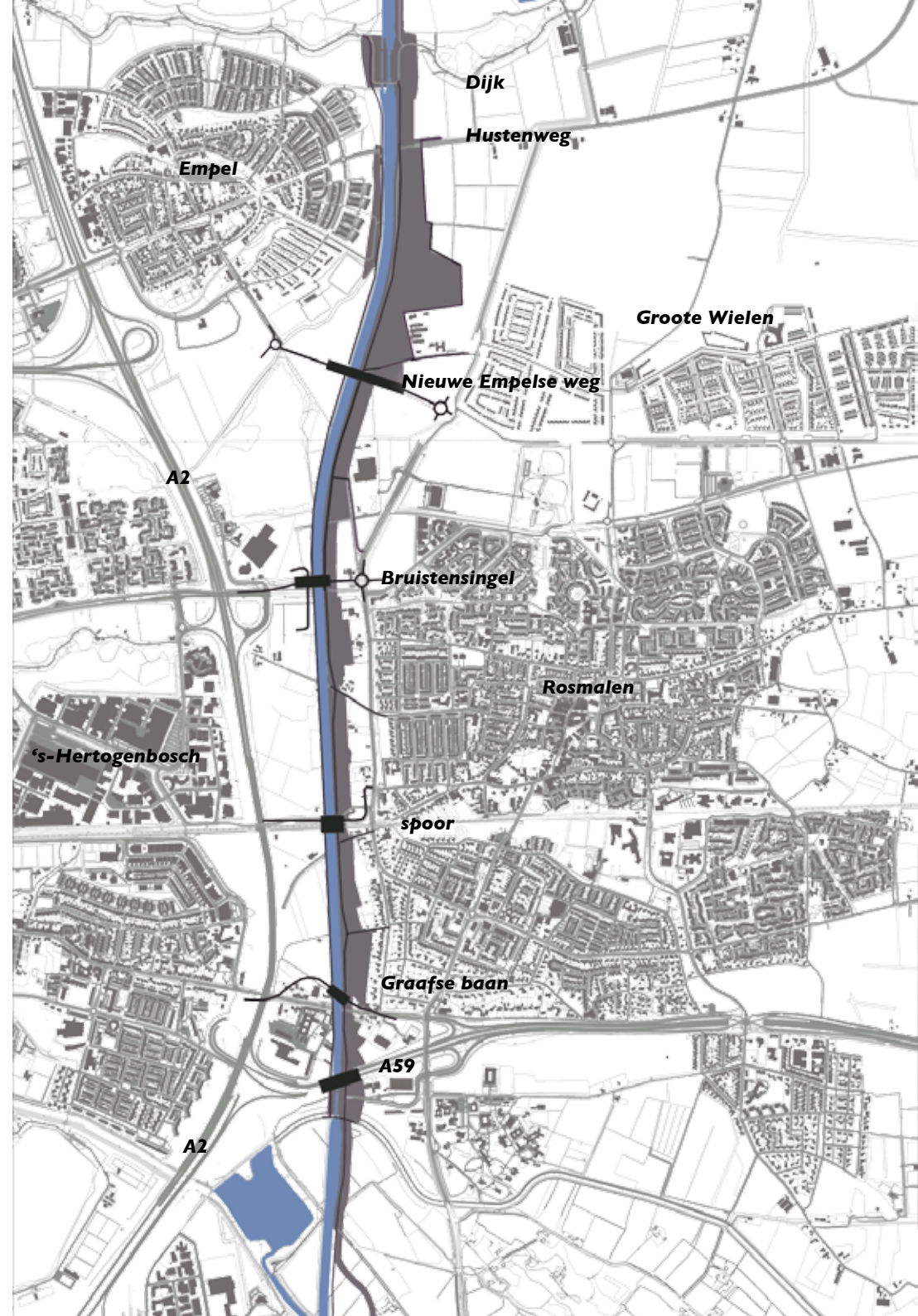

Bereikbaarheid

De komst van het nieuwe kanaal werpt een nieuwe fysieke barrière op tussen 's-Hertogenbosch en Rosmalen. Daarom worden nieuwe verbindingen gemaakt hoog over het kanaal. Deze verbindingen sluiten aan op bestaande wegen. Een netwerk van heldere routes verbindt de stedelijke delen en maakt ook het nieuwe park toegankelijk. Hierdoor is het mogelijk om optimaal te genieten van het nieuwe kanaal en de nieuwe natuur.

Langs het kanaal komen aan beide zijden recreatieve verbindingen. Aan de kant van 's-Hertogenbosch komt een doorgaand fietspad. Deze verbindingen ontsluiten het hele Kanaalpark.

In het verlengde van de Graafsebaan zijn er plannen voor een nieuwe fietsbrug over het kanaal. Dit is de enige verbinding waar een fietser het kanaal gelijkvloers kan kruisen. Dit is belangrijk omdat de overige verbindingen over het kanaal een aanzienlijk hoogteverschil hebben (gemiddeld 7 meter). De fietsbrug sluit aan op andere doorgaande fietsverbindingen.

Nieuwe natuur

We maken nieuwe natuur in het Kanaalpark door een beek aan te leggen. Dit is de Rosmalense Aa. De Rosmalense Aa is de basis voor de robuuste ecologische verbindingszone: via de beek komen de dynamische beekdalgronden van de Aa weer in contact met de Maaswaterwaarden.

Bijzonder is dat de beek een vrije afstroming krijgt vanuit de Aa naar de Maas. Er komen vissen voor zoals kopvoorn, winde, kwabaal en biermje. Maar we verwachten ook de bever.

De beek krijgt brede, natuurvriendelijke oevers. Deze natte natuur bestaat uit een waterrijke omgeving met wuivende rietkragen en drassige ruigten. De zone van de Rosmalense Aa is gemiddeld 40 meter breed. Waar dat niet mogelijk is versmalt de beek naar ten minste 15 meter. En plaatselijk is hij ook 60 meter breed. De Rosmalense Aa wordt in fase I van het Kanaalpark gerealiseerd.

De ecologische verbindingszone krijgt ook vorm door een aantal te nemen compensatiemaatregelen ten behoeve van de bouw van het nieuwe kanaal. Dit is 11,3 hectare die bestaat uit bossen, akkers, graslanden, ruigte en moeras. In totaal moet circa 42 hectare nieuwe natuur worden gerealiseerd.

De landschappelijke onderlegger biedt met zijn rijkdom aan geschiedenis een stevige basis voor de inrichting van het park. De oude landschappen gaan we beter zichtbaar maken. Er komen drie verschillende landschappen voor met elk een eigen karakter. In het zuiden ligt het beekdallandschap van de oude Aa. In het middengebied liggen de zandgronden met landgoederen. En in het noorden vinden we de rivierpolders van de Maas.

blankvoorn

ijsvogel

weidebeekjuffer

oranjetipje

groene specht

winde

moerassprinkhaan

bever

poelkikker

grote modderkruiper

watervleermuis

N 279

De Brand

Zuid-Willemsvaart

Aa

landgoed De Wamberg

A 59

's-Hertogenbosch

spoor

Rosmalen

KANAAAL

A 2

Bruistensingel

Rosmalense plas

Empel

Nieuwe Empelseweg

Maas

Blauwe Sluisweg

Koornwaard

Groote Wielen

PARK FASE 1

Drie sferen

Dynamisch beekdal van de Aa

Het Kanaalpark grenst in het zuiden aan het landschap van de rivier de Aa. Het is een afwisselend landschap van natte graslanden langs de rivier met op de drogere delen bos en ruigte.

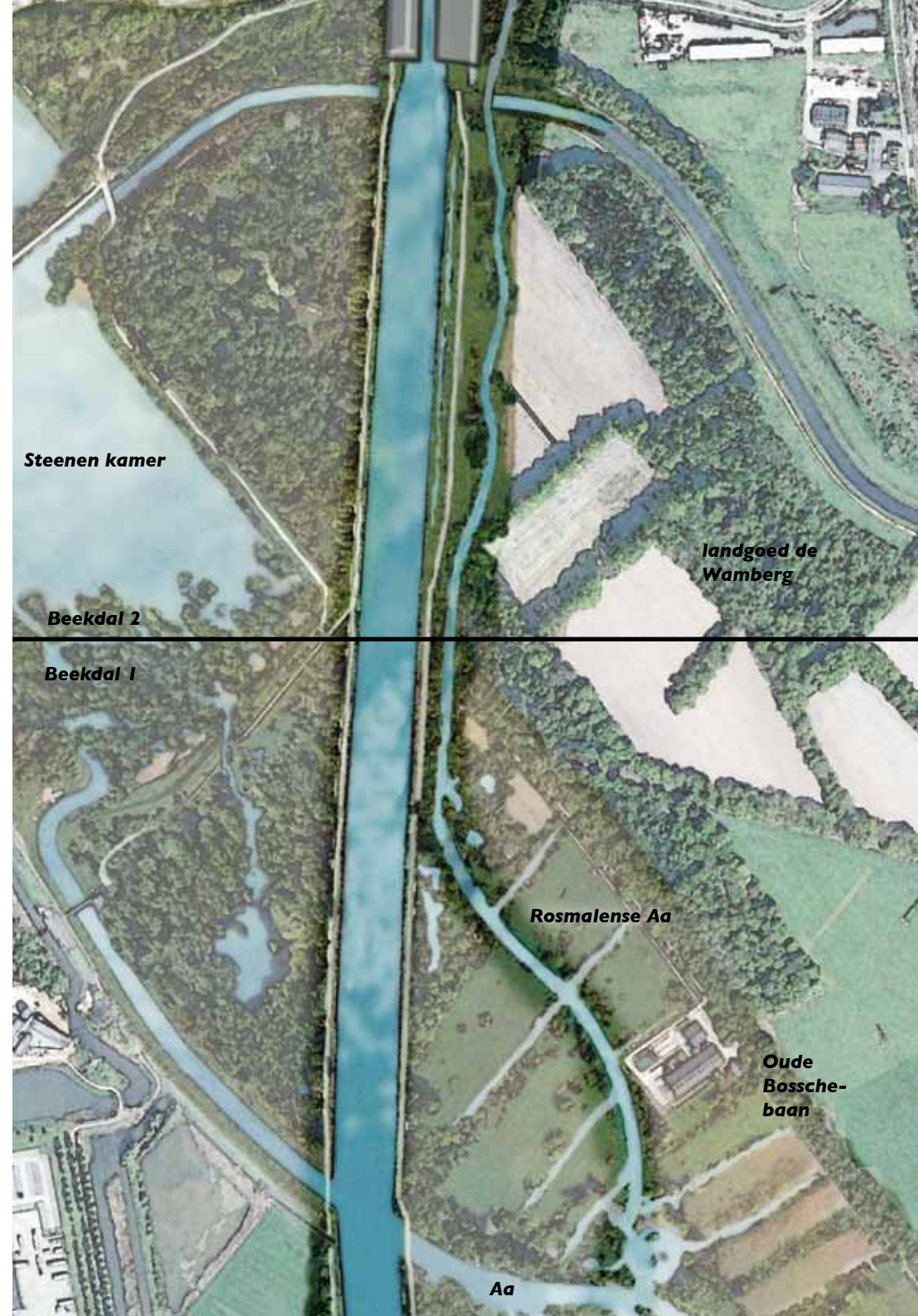
Waterschap Aa en Maas is bezig met een gebiedsontwikkeling langs de Aa. De Aa krijgt een natuurlijker verloop aangemeten door het waterpeil in de Aa te verhogen en de beek meer te laten slingeren.

In het directe invloedsgedebiet van de beek ontstaan weilanden en ruigtes (beekdal) die soms onder lopen. Het grondgebruik zal hierop moeten worden aangepast.

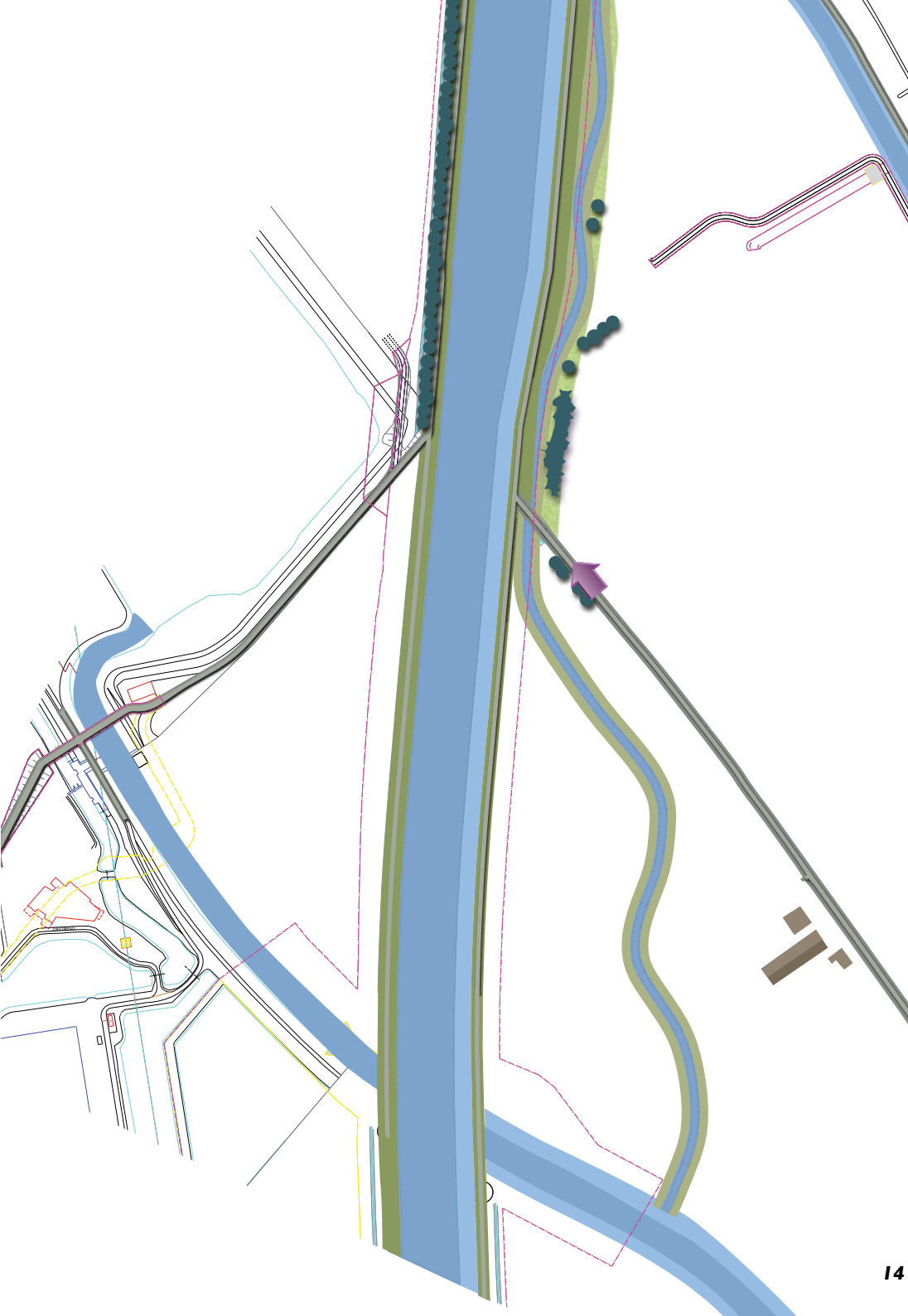
Aan de noordrand van het beekdal van de Aa ligt landgoed de Wamberg. De Wamberg contrasteert als vanouds met de natte beekdalen door een hoger gelegen houtwal van eiken rondom het landgoed.

De Rosmalense Aa ontspringt uit de Aa en gaat richting de Maas naar het noorden. Via het beekdal van de Aa komt de Rosmalense Aa ter hoogte van landgoed de Wamberg dicht tegen het kanaal aan te liggen. Dit heeft te maken met het nog hoge waterpeil van de Zuid-Willemsvaart. De Rosmalense Aa fungeert hier als kwelsloot voor het kanaal om de lagere waterstanden op het landgoed te waarborgen. De eeuwenoude bomen op het landgoed kunnen hogere waterstanden niet goed verdragen. Het landgoed behoudt zoveel mogelijk haar eigen waterhuishouding.

Bij sluis Hintham is de overgang van landelijke naar de stedelijke invloedssfeer. Het is hiermee letterlijk en figuurlijk een poort naar de stad of naar het buitengebied. Het biedt kansen voor een recreatief knooppunt. De sluis kenmerkt ook de overgang naar het zandlandschap.

Beekdal I

Legenda

- ruige weide
- water
- plasdras
- natuurlijke oever
- bos
- houtwal
- struweel
- laanbeplanting
- bebouwing
- pad
- talud pad
- weg
- talud weg
- entree
- Tracégrens

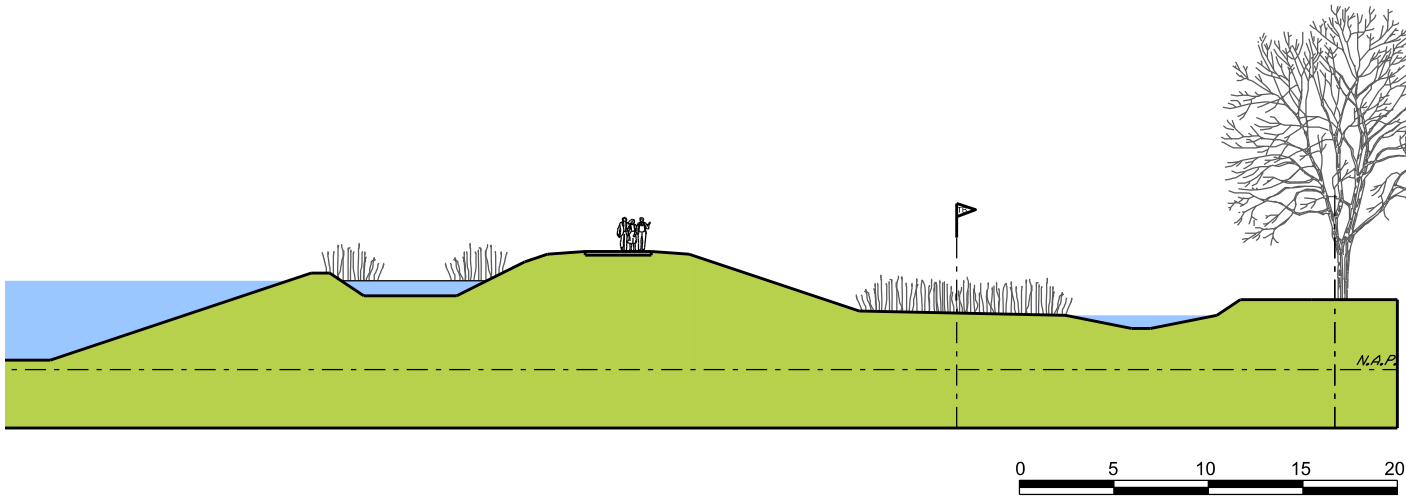

Beekdal 2

Legenda

- ruige weide
- water
- plasdras
- natuurlijke oever
- bos
- houtwal
- struweel
- laanbeplanting
- bebouwing
- pad
- talud pad
- weg
- talud weg
- entree
- Tracégrens

Landgoederen Heinis en Heer & Beek

Het hoger gelegen zandlandschap van Rosmalen is van oudsher bewoond gebied. Hier zijn wonen en natuur veel meer verweven. Vooral in de buurt van de Heinisdijk is het kleinschalige landschap van woningen, akkers, lanen en weilanden nog goed beleefbaar.

Tussen de Graafsebaan en het spoor ligt landgoed Heer en Beek. En tussen spoor en Bruistensingel ligt landgoed de Heinis. Met landgoederen bedoelen we gebieden met meerdere eigenaren, die samen werken aan een aaneengesloten en toegankelijk landschap van bos, lanen, boerderijen, weilanden enkele akkers. Het is een kleinschalig en afwisselend parklandschap.

De landgoederen zullen voldoende tegenwicht moeten bieden aan alle stedelijke invloeden (snelweg, woningen, intensiever gebruik) en in het bijzonder aan toekomstig Avenue 2. Door meer bossen en lanen aan te planten blijft de beleving van een kleinschalig parklandschap overeind.

De Rosmalense Aa krijgt ter hoogte van de landgoederen het karakter van een bosbeek. De beek snijdt dieper in, krijgt smallere oevers en een andere beeknatuur. De beek wordt ook gebruikt om de grens aan te merken tussen het toegankelijke parkdeel en de particuliere erven.

Door de opvang van regenwater vanuit Rosmalen kan extra water in de Rosmalense Aa worden gebracht. Hiervoor wordt een retentiebekken aangelegd ter hoogte van de Burg. Jhr. von Heijdenlaan.

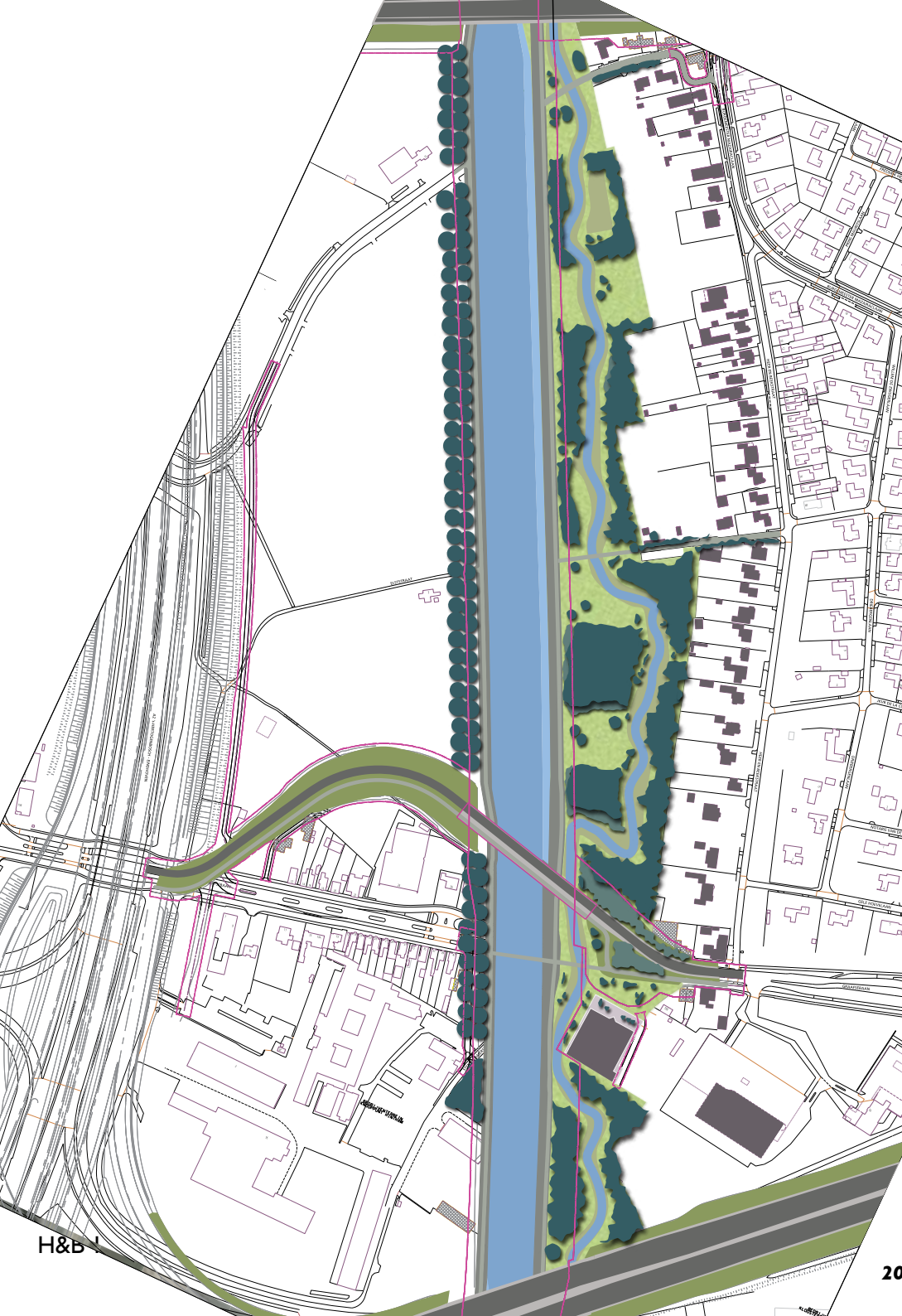

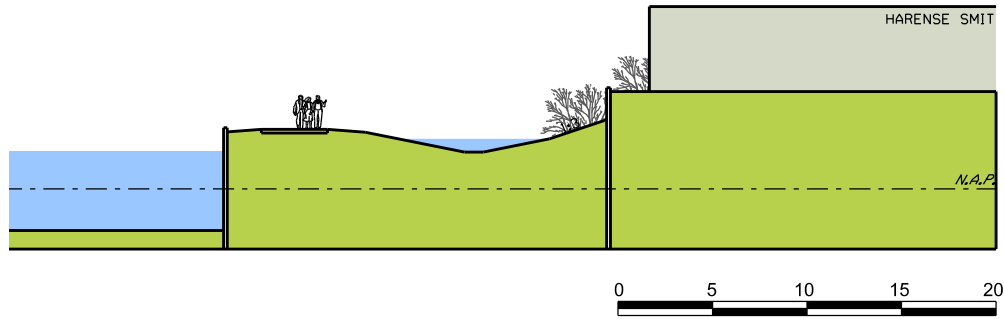
Heer & beek

Legenda

- ruige weide
- water
- plasdras
- natuurlijke oever
- bos
- houtwal
- struweel
- laanbeplanting
- bebouwing
- pad
- talud pad
- weg
- talud weg
- entree
- Tracégrens

Ter hoogte van de Harensmeid is de Rosmalense Aa op zijn smalst. Geprobeerd is om de Harensmeid te verplaatsen, maar die plannen gaan vooralsnog niet door. Rondom het gebouw is alleen ruimte voor de beek en een smal oeverprofiel.

dwarsprofiel ter hoogte van Harensmeid

Rood voor groen

Eigenaren in het Kanaalpark kunnen in aanmerking komen voor een rood voor groen constructie. Hiermee krijgen zij de mogelijkheid om in ruil voor gronden zeer kleinschalig te bouwen. De vrijgekomen gronden worden toegevoegd aan het landschapspark.

Het is belangrijk dat de inrichting van het (openbare) park en de particuliere erven binnen rood voor groen goed op elkaar worden afgestemd. Zo krijgen alle erven een vergelijkbare erfbeplanting en worden hekwerken op elkaar aangepast.

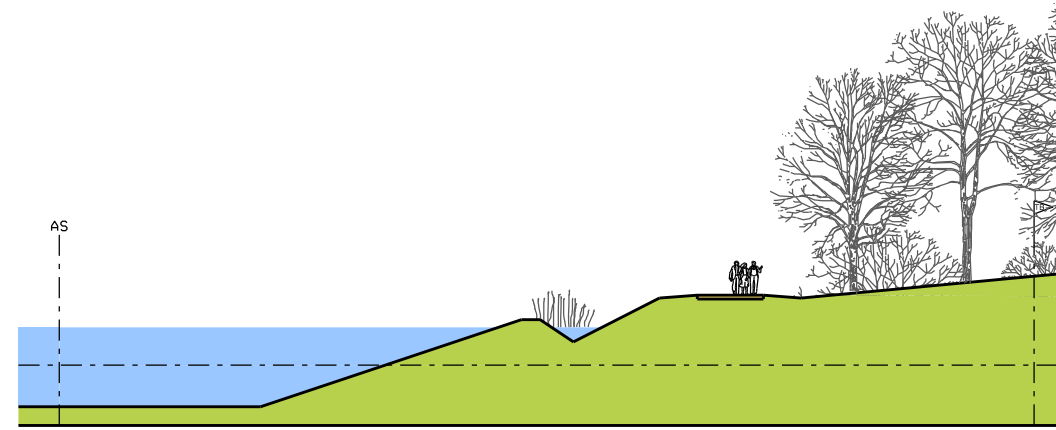

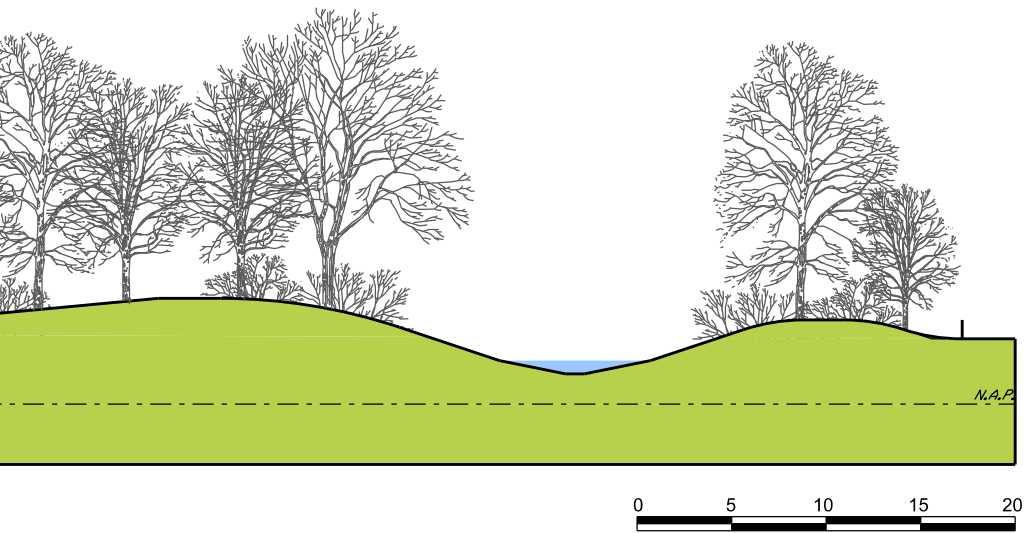

Heinis

Legenda

- ruige weide
- water
- plasdras
- natuurlijke oever
- bos
- houtwal
- struweel
- laanbeplanting
- bebouwing
- pad
- talud pad
- weg
- talud weg
- entree
- Tracégrens

dwarsprofiel ter hoogte van de landgoederen

Rosmalense Delta

Vanaf de Bruistensingel tot aan de rivier ligt het rivierenlandschap van de Maas. Het is er open, met grootschalige en weidse polders en heel veel gras. Dit van oudsher lager gelegen, drassige gebied kan zelfs plaatselijk onderlopen.

Rosmalense Delta I

Legenda

- *ruige weide*
- *water*
- *plasdras*
- *natuurlijke oever*
- *bos*
- *houtwal*
- *struweel*
- *laanbeplanting*
- *bebouwing*
- *pad*
- *talud pad*
- *weg*
- *talud weg*
- *entree*
- *Tracégrens*

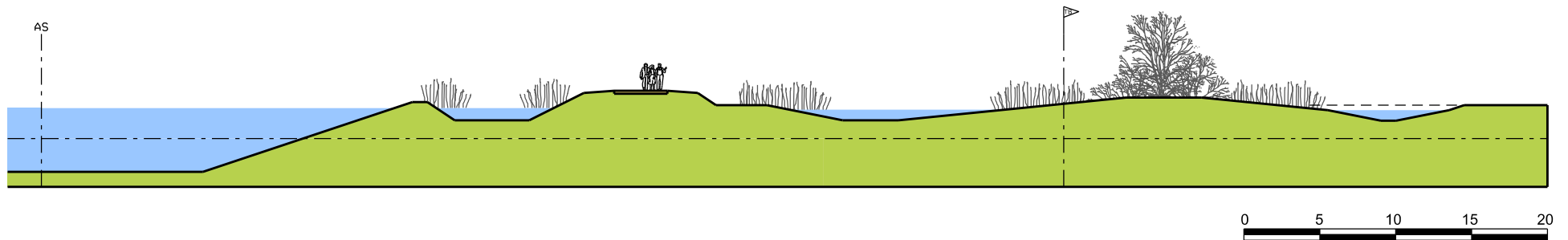

Intratuin en proefboerderij

In de Rosmalense Delta bevinden zich twee grote bedrijfslokaties: de Intratuin en de proefboerderij. Beide lokaties bieden voldoende potenties om zich te verbinden met hun toekomstige omgeving.

Voor Intratuin ligt het accent ruimtelijk op de benadering van het landgoedconcept. Hier zetten we in op verbinding van Intratuin met zijn omgeving door middel van extra routes (lanen) en het doorzetten van groen- en waterstructuren.

Binnen deze uitwerking is speciale aandacht voor verschillende soorten tuinen, activiteiten en educatie rondom tuinieren.

dwarsprofiel ter hoogte van de Rosmalense Delta

In de Rosmalense Delta ligt het accent op natte natuur. Door de lage ligging kan het gebied vernatten. Hierdoor ontstaat een vrij open moeraslandschap van water, ruigte en struwelen.

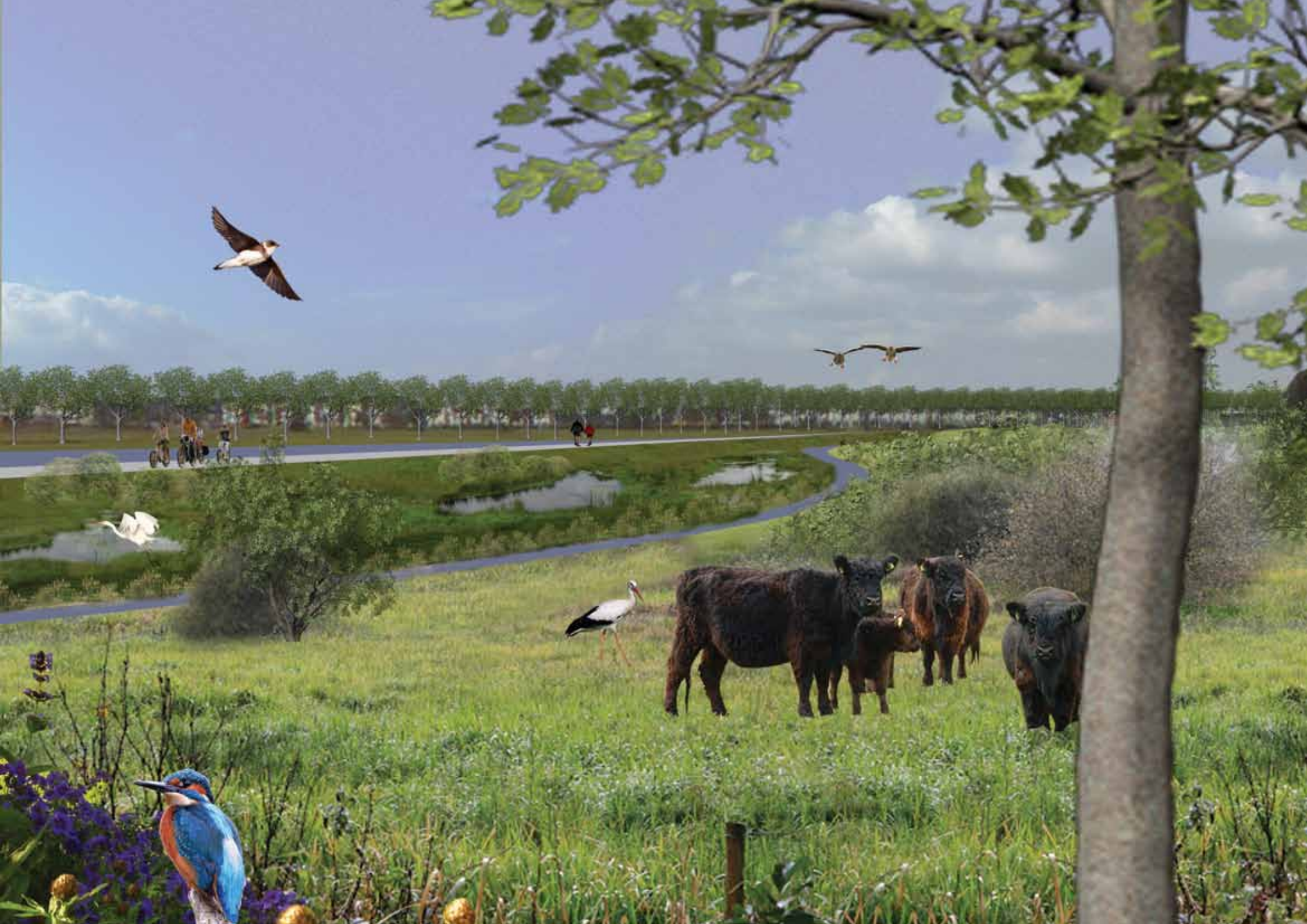
Een natuurkern van aanzienlijke omvang biedt ruimte voor vogelbroedplaatsen en amfibieën. Het kan voor vogelspotters een zeer geliefde plek worden.

De Rosmalense Aa gaat naar hartenlust door dit natuurlandschap slingeren. Zij krijgt zeer brede oeverprofielen en volop ruimte om zelf haar weg te vinden. Direct langs de beek vind je moeras en natte ruigte, met een enkel paadje voor de avontuurlijke wandelaar. Soms krijg je hier wel natte voeten!

Een open en weids landschap is ook kwetsbaar, temeer als het in de nabijheid van een stedelijk gebied ligt. Om de beleving van dit natuurlandschap in stand te houden, wordt het park naar het oosten toe afgeschermd met houtwallen of (in fase 2) een bos. Door de hogere waterstand hebben de bossen een verhoogde natuurwaarde.

Voor de proefboerderij wordt gezocht naar een passend bedrijfsconcept. De voorkeur ligt bij een letterlijke proefboerderij waar streekeigen producten kunnen worden genuttigd.

Rosmalense Delta 2

Legenda

- ruige weide
- water
- plasdras
- natuurlijke oever
- bos
- houtwal
- struweel
- laanbeplanting
- bebouwing
- pad
- talud pad
- weg
- talud weg
- entree
- Tracégrens

Sluiscomplex Empel

Sluis Empel is net als sluis Hintham een schakelpunt tussen de Maasuiterswaarden, het Kanaalpark en de stedelijke gebieden Empel en De Groote Wielen. De ambitie is om een recreatief knooppunt te maken, met functies als een opstapplaats voor fietsers, een kiosk, een informatiepaneel over alle groengebieden, een uitkijkpunt. Let wel: hiervoor is nog geen afstemming met sluisbeheerder Rijkswaterstaat.

Stedelijk water

De komst van het kanaal biedt nieuwe mogelijkheden voor het verbeteren van het stedelijk watersysteem. Water uit de Zuid-Willemsvaart is aanzienlijk beter van kwaliteit dan het huidige landbouwwater.

Via een nieuw inlaatpunt bij sluis Empel wordt het kanaalwater in het stedelijke gebied aangevoerd. Het water komt uit in de Groote Wetering ten zuiden van Empel. Deze zal worden verlengd om aan te kunnen sluiten op de geplande afvoersifon in het verlengde van de Hustenweg. Via de sifon wordt het stedelijk water gescheiden afgevoerd in de sloot langs de Hustenweg, richting gemaal Gewande.

Koornwaard

Om een vrije afstroming te waarborgen moet de Rosmalense Aa een speciale dijkpassage krijgen. Deze wordt veel groter en ruimer dan een normale passage. Maar omdat we door een waterkerende dijk heen gaan, moeten we extra aandacht besteden aan de veiligheid. Hiervoor is een dijkaanpassingsplan nodig. De dijkpassage wordt voorzien van een extra schuif die dicht gaat bij hogere waterstanden van de Maas.

De Rosmalense Aa kan niet door de Koornwaard in de Maasuiterswaarden afstromen. Dit heeft te maken met de oude functie van stortplaats in de Koornwaard, waardoor de ondergrond vrijwel overal sterk vervuild is. Daarom mondt de Rosmalense Aa in de nieuwe Zuid-Willemsvaart uit. Dit voldoende dichtbij de Maas om een aantrekkende werking te hebben op de beoogde vissoorten.

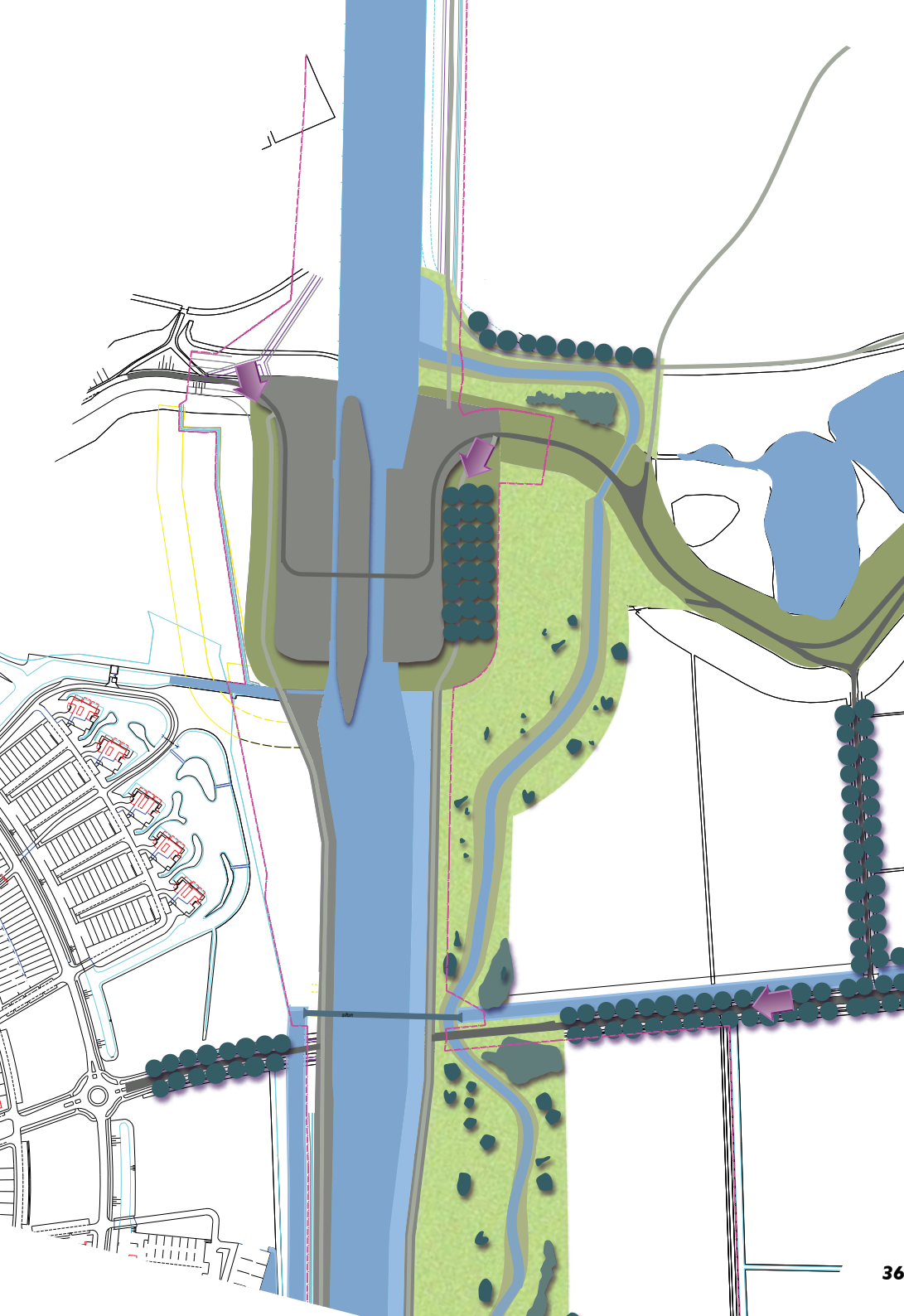

Rosmalense Delta 3

Legenda

- ruige weide
- water
- plasdras
- natuurlijke oever
- bos
- houtwal
- struweel
- laanbeplanting
- bebouwing
- pad
- talud pad
- weg
- talud weg
- entree
- Tracégrens

Hoe verder?

Er wordt hard gewerkt om eind 2014 een volledig gerealiseerd Kanaalpark fase I te hebben. Hiervoor werken we nauw samen met partner Rijkswaterstaat. Maar ook de Provincie Noord-Brabant, Waterschap Aa en Maas, de Gemeente Sint-Michelsgestel en particulieren zoals de Wamberg zijn belangrijke partners om mee samen te werken.

We streven er met zijn allen naar om het park en alle projecten van onze partners zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Om werk met werk te maken en samen naar voordelen te zoeken. Hiermee denken we een integraal plan te kunnen realiseren dat meer kwaliteit heeft dan wanneer we de samenwerking niet zouden hebben gezocht. Het Kanaalpark is hiermee meer dan het park alleen en dat hopen we in de toekomst te kunnen laten zien.

